

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 4ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1948

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς συνεδρίας ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἴ. Καλιτσουνάκης εἶπε τὰ κατωτέρω περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ ἑλληνιστοῦ καθηγητοῦ κ. Werner Jaeger ἐπὶ τῷ ἔορτασμῷ τῆς ἑξηκονταετηρίδος αὐτοῦ:

ΕΠΙ Τῆ, ΕΞΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ WERNER WILHELM JAEGER, ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΕΝ Τῷ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙῷ, ΤΟΥ HARVARD

Διαρκουσῶν τῶν τελευταίων θερινῶν παύσεων τῆς Ἀκαδημίας ἐώρτασεν ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Harvard καθηγητῆς Werner Jaeger, ὁ περιφανὴς φιλόλογος, ὁ μέχρι τοῦ 1936 ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου διδάσκων, ἐώρτασε τὴν ἑξηκονταετηρίδα του, τῇ 30 Ἰουλίου. Ἡ ἑξηκονταετηρίς θεωρουμένη ὡς ἀρχὴ τοῦ γήρατος σημειώνει πάντοτε σταθμὸν τινα ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Jaeger δὲν εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ Ἀκαδημία δὲν συνεχάρη αὐτὸν ἐπισήμως ἐπὶ τῇ ἑορτῇ του ταύτη, τὸ Πανεπιστήμιόν μας ὁμως εὐτυχῶς καὶ ἐτίμησε τὸν ἄνδρα διὰ τῆς προταθείσης καὶ παμψηφει ἐγκριθείσης ἀπονομῆς εἰς αὐτὸν τοῦ διπλώματος τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας. Τὸ πρᾶγμα φαίνεται ὅτι ηὐχαρίστησε τὸν ἄνδρα ἰδιαίτερος, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐξ ἄλλων καὶ ἐκ τῶν εὐχαριστηρίων γραμμάτων του πρὸς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ ἰδιαίτερα αὐτῆ χαρὰ του ἐρμηνεύεται—διότι καὶ ἄλλα τρία Πανεπιστήμια ἔχουσιν ἤδη αὐτὸν ἀναγορεύσει ἐπίτιμον διδάκτορα—ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτῆ τιμὴ προέρχεται ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὴν ἐξερεῦνησιν τῆς ἀρχαίας φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας τῶν ὁποίων ἔχει, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, ἀφιερῶσει τὰς δυνάμεις καὶ τὴν ζωὴν του.

Ἡ μέχρι τοῦδε καρποφόρος φιλολογικὴ ἐργασία τοῦ ἀνδρὸς κατατάσσει αὐτὸν μεταξὺ τῶν μεγάλων φιλολόγων τῶν τελευταίων ἑκατὸν ἐτῶν, διότι ὄχι μόνον τὴν

φιλολογίαν καθ' ἑαυτὴν προήγαγεν, ἀλλὰ καὶ ἐπεζήτησε δι' ἐπιστημονικῆς φιλολογικῆς κινήσεως τὴν ἀναβίωσιν νέου Humanismus, τοῦ κληθέντος τρίτου ἀνθρωπισμοῦ, ἐπ' ὠφελεία πάντοτε καὶ τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὰς κλασσικὰς σπουδὰς. Ἰδρυσε λοιπὸν (1925) τὸ ἀμέσως εὐρύτατα διαδοθὲν περιοδικὸν die Antike (ἢ Ἀρχαιότης) τοῦ ὁποίου σκοπὸς ἦτο ἡ εἰς εὐρύτερα στρώματα τοῦ μεμορφωμένου Κοινοῦ διάδοσις φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν γνώσεων, καθὼς ἐπίσης ἴδρυσε δι' αὐστηρὰν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν τὸ ἕτερον περιοδικὸν Gnomon (1925), τὸ ὁποῖον ὑπὸ ἔποψιν ὕλης, μεθόδου καὶ πρακτικῆς διαρρυθμίσεως περιοδικοῦ ὑπερέβη πᾶν ὅ,τι ἕως τότε ἦτο ἐν τῇ ἐπιστήμῃ γνωστόν· δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι εἶχεν ὄντως ἀποβῆ ὁ γνώμων ἐν τῇ κλασσικῇ φιλολογίᾳ. Ἐπίσης ἐπανίδρυσε τὴν σειρὰν τῶν «Φιλολογικῶν Ἐρευνῶν» (Philologische Untersuchungen), τὴν ὁποίαν εἶχον ἰδρῦσει ἤδη τῷ 1880 οἱ Kiessling καὶ Wilamowitz, μὲ τὴν προσθήκην ὅμως τῆς λέξεως «Νέαι (Neue) φιλολογικαὶ ἔρευναι».

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπεκταθῶ ἐνταῦθα ἐκθέτων τὰς ρηξικελεύθους ἐργασίας του ἰδία περὶ τὸν Ἀριστοτέλην (1923), ἐκ τῆς φιλολογικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἐξετάσεως τῶν ἔργων τοῦ ὁποίου, ἀπέδειξε πότε ὁ Ἀριστοτέλης ἠκολούθει τὸν Πλάτωνα καὶ ποῖα εἶναι ἔπειτα τὰ ἴδια του φιλοσοφήματα. Σπουδαιότατον περαιτέρω εἶναι τὸ μέγα τρίτομον ἔργον του περὶ τῆς «Παιδείας» παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ὡς βάσεως τοῦ ὅλου αὐτῶν βίου (1933 ἐξ.), πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ, καθὼς καὶ αἱ ἐργασίαι του περὶ τοῦ Δημοσθένους, περὶ τοῦ ἰατροφιλοσόφου Διοκλέους τοῦ Καρυστίου, τοῦ μεγάλου ἱατροῦ τοῦ δευτέρου κληθέντος Ἴπποκράτους, καὶ ἄλλα, καθὼς καὶ πλεῖστοι ὅσαι μελέται καὶ ἐκτενέστεραι διατριβαὶ δημοσιευθεῖσαι κυρίως εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Πρωσοικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, τῆς ὁποίας εἶναι μέλος, καθὼς εἶναι μέλος καὶ ἐπὶ ἄλλων Ἀκαδημιῶν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ του ἐργασίαι ἔχουσι πάντοτε τοῦτο τὸ ἰδιαίτερον καὶ μοναδικὸν γνώρισμα ὅτι συνδυάζουσι βαθεῖαν φιλολογικὴν καὶ κριτικὴν ἔρευναν πρὸς ἐπίσης βαθεῖαν φιλοσοφικὴν διανόησιν καὶ σκέψιν περὶ τοῦ ἐξεταζομένου ζητήματος.

Συνεχίζων δὲ ὁ ἀνὴρ τὴν παράδοσιν τοῦ μεγάλου φιλόλογου Ἐδουάρδου Schwartz, τοῦ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀποθανόντος καθηγητοῦ τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου, ἀνδρὸς τὸν ὁποῖον πολλοὶ θεωροῦν ὡς ἰσάξιον καὶ ἰσότημον πρὸς τὸν Wilamowitz, μὲ τὸν ὁποῖον ἄλλωστε συνεδέετο διὰ στενῆς φιλίας, ἐπεδόθη ὁ Jaeger εἰς τὴν μελέτην καὶ τῶν Χριστιανῶν συγγραφέων τῶν πρώτων αἰώνων καὶ δὴ Γρηγορίου τοῦ Ἐπισκόπου Νύσσης, καὶ ἐξέδωκε μέχρι τοῦδε ὑποδειγματικῶς δύο τόμους ἐκ τῶν ἔργων του· εἰς τοὺς τόμους τούτους μάλιστα ἀνατρέπει ὅλως τὴν παραδεδομένην σειρὰν τῶν πρὸς τὸν Εὐνόμιον ἀντιρρητικῶν λόγων καὶ θεμελιῶνει κριτικῶς νέαν αὐτῶν σειρὰν καὶ ἀλληλουχίαν. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, τὴν κριτικὴν

ἔκδοσιν τῶν ἔργων Γρηγορίου ἀσχολεῖται σήμερον συντόμως προσλαβὼν καὶ ἄλλους τινὰς συνεργάτας, διότι κριτικὴ ἔκδοσις ὅλων τῶν ἔργων τοῦ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης εἶναι τι τὸ ὅποιον δὲν δύναται νὰ ἀχθῆ εἰς πέρας ὑφ' ἑνὸς μόνου ἐπιστήμονος.

Ἡ ἔξαναγκασθεῖσα μετάβασίς του εἰς Ἀμερικὴν ἐκ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως— ἂν καὶ αὐτὸς εἶναι γνήσιος Γερμανὸς— ἔβλαψε τὴν πρόοδον τῆς κλασσικῆς φιλολογίας καὶ ἀνέκοψεν ἐντελῶς τὸν λεγόμενον τρίτον Ἀνθρωπισμὸν, διότι καὶ οἱ μαθηταὶ του— εἶχεν ἤδη ἐν Γερμανίᾳ σχηματισθῆ ἡ ἰδιαιτέρα του σχολή, die Jägersche Schule— δὲν ἠδυνήθησαν ἐκ τῶν περιστάσεων νὰ προαγάγῃσιν τὴν κίνησιν ταύτην μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν μάλιστα καταστροφὴν. Εἶμαι βέβαιος ἐν τέλει ὅτι ἐκφράζω τὰ αἰσθήματα τῆς Ἀκαδημίας μας, ἐὰν εὐχηθῶμεν εἰς αὐτὸν μακρὸν ἀκόμη βίον ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐρεῦνης τῆς ἀληθείας¹.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ κ. Δ. Λαμπαδάριος, παρουσίασε τὰ κάτωθι βιβλία ὁμιλήσας περὶ αὐτῶν τοῦ κ. Β. Παπαθανασοπούλου: α) Ἀντιχητικὴ κτιρίων. Ἀκουστικὴ χώρου, καὶ β) Ἡ ἀκουστικὴ τοῦ ἐλληνικοῦ θεάτρου. Ἀθῆναι 1947.

Ὁ κ. Γ. Ἰωακείμογλου παρουσίασε τὰ κάτωθι βιβλία, ἀναπτύξας δι' ὀλίγων τὸ περιεχόμενον αὐτῶν: α) Κ. Β. Χωρέμη: Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς στρεπτομυκίνης εἰς τὴν θεραπείαν τῆς φυματώσεως. Ἀθῆναι 1948. β) Ἀγγελικῆς Γ. Παναγιώτου: Ἡ χολέρα ἀπὸ ἐπιδημιολογικῆς, ὑγιεινολογικῆς καὶ κλινικῆς ἀπόψεως. Ἐκδοσις Β', Ἀλεξάνδρεια, 1948.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ.— Τὸ ἀρχεῖον τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων².

ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.— Αἱ μελέται ἀξιοποιήσεως τῆς Ἑλληνικῆς χώρας, τῆς Ὀμοσπονδίας Τεχνικῶν Ἐπιστημόνων καὶ Εἰδικῶν, ὑπὸ Δημ. Ν. Λαμπαδαρίου.

Ἡ γῆ καὶ τὸ ὑπέδαφος ἐκάστης Χώρας μετὰ τῶν ρεόντων καὶ λιμναίων ὑδάτων καὶ τῶν περιβρεχουσῶν θαλασσῶν εἶναι τὸ πολυτιμότερον κτῆμα τοῦ λαοῦ, ὅστις

¹ Ἐκτενέστερον τὰ περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ καθηγητοῦ Werner Jaeger ἐξέθεσα ἐν τῇ Νέᾳ Ἐστία τῆς 1ης Αὐγούστου 1948.

² Θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνεδρίας τῆς 18 Νοεμβρίου 1948.